

ban fordul elő. Ebben a szondában 5 objektumot tártunk fel, gödröket és egy oszlophelyet. A feltárt objektumokból állatcsontok, illetve kevés kerámiaanyag került elő. Az előkerült kerámia alapján annyit tudunk csak megállapítani, hogy a területen őskori település található.

SOMOGYVÁRI ÁGNES

204. Somogyicsó, Halastótól keletre (KÖH 84499)

(Somogy megye) Ő, Kk

A Csurgói kistérségben a szélessávú optikai körzethálózat fejlesztéséhez készült előzetes régészeti dokumentáció részét képező terepbejárást 2013. június 25–27. között végezték el az MNM NÖK munkatársai. A terület sávos bejárása a tervezett nyomvonal tengelyétől 50-50 m-es sávban történt, mely összesen 19 régészeti lelőhelyet érintett. A vizsgált szakaszok mezőgazdasági művelés alatt álló területein változó feltételekkel és eredményességgel lehetett a terepbejárást elvégezni.

Somogyicsótól É-ra, a földút Ny-i oldalán, a Halastótól K-re levő vízfolyás menti lankán új, korábban ismeretlen régészeti lelőhelyet lokalizáltunk. A terület újkori törmelékekkel szennyezett volt, de köztük kevés őskori és késő középkori kerámiatöredéket találtunk az alacsonyabb lejtőn.

Munkatársak: Melis Eszter régész és Lakatosné Sövegjártó Erika technikus.

TOKAI ZITA MÁRIA

205. Somogyárd határa

(Somogy megye) Ő, U, R, B, LT, Ró?, Á?, Kö

Régészeti terepbejárásokat végeztünk a település határában 2013 tavaszán, az alábbi lelőhelyeken.

Felső-Dolca (KÖH 88177): 2013. május 20-án terepbejárást végeztünk Somogyárdtól ÉNy-ra, a Koroknai-vízfolyás K-i oldalán lévő földterületen. Elmondások alapján itt korábban már találtak leleteket. A frissen vetett kukoricásban, jó megfigyelési körülmények között, nagyjából 300 m hosszan lehetett viszonylag sok kerámiát gyűjteni. Ezen kívül találtunk egy öröklőtöredéket, egy salakdarabot, két vesszőlenyomatot paticsdarabot, valamint egy pattintott követ (magkő?). A kerámiák alapján az alábbi korszakokat/kultúrákat lehetett elkülöníteni: nagyobb mennyiségű őskori kerámia, amit nem lehet pontosabban keltezni; kevés, valószínűleg a Balaton-Lasinja-kultúrához tartozó kerámia, köztük egy jellegzetesebb fültöredék; kevés, az urnamezős kultúrához tartozó kerámia, köztük egy sikozott perem; 2 kelta, grafitos soványítású peremtöredék. Nagyobb mennyiségű középkori, valószínűleg Árpád-kori kerámiát találtunk. Köztük néhány hullámvonallal, vonallal és fogaskerék-mintával díszített oldal, valamint több jellegzetes peremtöredék is található. A középkori leletek a lelőhely D-i részén sűrűsödtek, míg az őskori leleteket a lelőhely teljes hosszában lehetett találni.

Soponya (KÖH 78425): 2013. április 21-én újból terepbejárást végeztünk a lelőhelyen, ahol kevés kerámiát, valamint egy kovapattintékot tudunk gyűjteni. A korábbi leletgyűjtéshez képest új eredmény, hogy találtunk a keltákhoz köthető grafitos kerámiát, valamint egy töredék talán a lengyeli kultúrához, egy pedig valószínűleg a badeni kultúrához tartozó, díszített töredék lehet.

Sürgönyfási-dűlő (KÖH 88097): A 3. és 4. sz. halastavaktól és a Metszési-árokktól É-ra, valamint a tsz-től ÉNy-ra, a vízfolyás fölé emelkedő dombon újabb lelőhelyet sikerült pontosan azonosítanunk. 2011-ben itt is gyűjtöttünk néhány kerámiát, azonban most jobb megfigyelési körülmények között – számított földben – tudtuk bejárni az egész területet. A lelőhely a Somogyárdról Sörnyepusztá felé tartó út két oldalán, a Nagyhegyre (szőlőhegy) vezető földút bejáratától É-ra található. A lelőhely nem túl intenzív, és csak őskori kerámiatöredékeket, valamint pattintott köveket lehetett gyűjteni. A lelőhely mérete 240×110 m. A kerámiák alapján több korszakot sikerült elkülöníteni. Viszonylag nagyobb mennyiségű, pontosabban meg nem határozható őskori kerámia; kevés dunántúli vonaldiszes kerámia, a lengyeli és a badeni kultúrához sorolható töredék. Három, erősen kopott töredék talán a római korba sorolható.

Szövécsei-rét (KÖH 88099): Somogyárd és Sörnyepusztá között feküdt a középkorban Szövéc faluja. Terepen való azonosítása még nem történt meg. Ennek kapcsán végeztünk 2011 után ismét terepbejárást Szövéc feltételezett helyétől D-re, a mára kiszáradt Szövéc-patak Ny-i oldalán, az erősen emelkedő parton. Most is nagyjából ugyanott találtunk néhány leletet, mint az előző bejáráskor. Azonban 2013-ban ettől a helytől D-re még 2 helyen is találtunk néhány szórványleletet. A lelőhelyen talált kerámiák a dunántúli vonaldiszes kerámia kultúrájához tartoznak, melyek között találtunk néhány jellegzetes oldaltöredéket. A kerámiák között van 2 középkori is. A lelőhely mérete: 260×70 m.

Munkatársak: Deák Ferenc, Berta Gyula, Papp Zoltán, Pátrovics Gábor.

VARGA MÁTÉ

206. Somogyvár, Besliahegy alja (KÖH 48786)

(Somogy megye) U, R, B, LT, Ró, Á, Kk

A Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ a Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központtal kötött megállapodás alapján 2013. szeptember vége és november eleje között megelőző régészeti feltárást végzett a lelőhelyen. A somogyvári bencés apátság Szent László nemzeti emlékhely fejlesztése miatt szükségessé vált megelőző régészeti feltárást során összesen 5450 m² nagyságú területet humuszoltunk le, amelyből 496 m² területet már korábban, a júliusban végzett próbafeltárást során kutattunk.

A lelőhely Somogyvár külterületén, a Kupavárhegytől 250–300 m-re ÉNy-ra található, a dombot átvágó földúttól D-re. A lelőhely egy É–D irányú dombháton és annak D-i oldalán, lejtőjén helyezkedik el.

Az intenzív sávos terepbejárást és a magnetométeres kutatást követően 2013 júliusában próbafeltárást végeztünk a területen, aminek során 10 kutatóárkot létesítettünk. Miután a kutatóárkok mindegyike régészetileg pozitív lett, így javaslatot tettünk a lelőhely beruházással érintett területének megelőző feltáráására.

A feltárást során több régészeti korszakból származó településrészek – épületek kemencével, gödrök és árkok – meglétét sikerült igazolni. A kutatott terület K-i felén jellemző volt a felület újkori építkezéssel és tereprendezéssel történt bolygatása, amely az altalajt is érintette.

A legkorábbi megtelepedési korszakot a késő neolitikus Lengyel II. periódusra keltezi a részben a római kori épület

alatt feltárt 2 nagy méretű gödör, amelyekből rengeteg kerámia-töredék – közöttük sok festett –, két tucat orsógomb és agyagkanalak kerültek elő.

A próbaátás során még szórványosan jelentkező bronzkori anyag a megelőző feltárás során egy több gödörből és kemenéből álló régészeti jelenségből került elő és a kora bronzkori Somogyvár-Vinkovci-kultúra időszakára keltezhető.

A kelta időszakra 7 – közülük 2 nagy méretű – míg, a római korra 8 épületet keltezhetünk.

A 9 kemencés, gyakran tapasztott padlójú veremház leletanyagának tanúbizonyossága szerint elkülöníthető egy korai Árpád-kori, egy 13–14. századi, illetve a 14–15. század fordulójára keltezhető anyagcsoport is.

Egy sír került elő a feltárás során. A sírban egy csecsemőcsontváz maradványai voltak, és egy késő vaskori épület alatt bukkantunk nyomára.

A leletanyag az elsődleges feldolgozás után a Magyar Nemzeti Múzeumban került végleges elhelyezésre.

NEMES GYÖRGY

207. Somogyvár, Resterica II.

(KÖH 47997)

(Somogy megye) Ró

Újabb római szarkofág került elő szántás során a Resterica-dűlőben. 2013. november 14-én elvégeztük a leletmentést. A 2001-ben előkerült 2. sír közelében, nagyjából K–Ny-i irányú, 200 cm hosszú, 96 cm széles, sarkain négyzetes kialakítású, homokkő fedőlap került elő. Mélysége a felszíntől 28 cm. A szarkofág fedőlapján szántásból eredő sérülések láthatók. A Ny-i részén, kb. 35 cm hosszú és 15 cm széles lyuk tátong. A szarkofágot nem tömítette el föld, csak a szélein látszik bemosódás. Az elhunyt bal oldalán, deréktájon, nagy méretű, de eltört római üvegedény látszik, ennek nagyobb részeit kiemeltük. Másnap a szarkofágot beszállítottuk a Somogyvári Polgármesteri Hivatalba. A szarkofág felvétele után derült ki, hogy a köláda alatt téglaköből álló rész van, ami a szarkofágot egyenesen tartotta és a vízeseéstől védte. A téglák, amelyekből mintát vettünk, erősen rongálódtak és széttörttek, nem lehetett megállapítani, hogy eredetileg csupa ép, vagy már korábban széttört darabokat helyeztek le a temetéskor. A tégladarabok között kötőanyagot megfigyelni nem lehetett.

2013. november 21-én feltártuk a szarkofágot. A fedőlap tisztítása során kiderült, hogy a sérülés mellett lévő törés miatt a fedőlapot nem lehet egészben leemelni, a felső rész nagyobb darabja letört. Az így keletkezett résen keresztül kellett elvégeznünk a sír feltárását. A háton fektetett felnőtt (női?) váz mellett 2 üvegedény volt. Az egyik a korábban már részben felszedett nagyobb edény, a mellkas bal oldalánál, egy másik üveg pedig a jobb lábnál, benne szervesanyag-maradvány volt. A szarkofág nem volt festve, vagy vakolva, az alsó rész kidolgozása belül nagyon egyenetlen. A feltárás után a szarkofágot a bencés apátságához szállítottuk, ahol szabadon megtekinthető.

Munkatársak: Horváth Péter József restaurátor, Nyári Zsolt rajzoló és Cserép Tamás régésztechnikus.

NÉMETH PÉTER GERGELY

208. Somogyvár, Várhegy utca

(KÖH 43215)

(Somogy megye) Á, Kö

2013. október 29-én a villamos energiahálózat építése közbeni régészeti felügyeletet végeztük a lelőhely környezetében, ahol korábban szórványosan középkori településnyomokat találtak. A Dózsa György és a Május 1. utcában 3 villanyoszlopot állítottak, valamint ezek között földkábeltek fektettek. A Dózsa Gy. utcában 13 Árpád-kori kerámia került elő a kidobott földből. A Május 1. u. és Dózsa Gy. u. sarkán lévő oszlop kidobott földjében 4 középkori, valószínűleg szintén Árpád-kori kerámiát találtunk, valamint egy vaseszközt.

Munkatársak: Nyári Zsolt, Cserép Tamás technikusok.

VARGA MÁTÉ

209. Sülysáp, Kodály-Szondy sarok, Sülysáp 22. lh.

(KÖH 88275)

(Pest megye) N?

A Tápió-mente szennyvíztisztítási és elvezetési rendszerének kiépítése és fejlesztése projekt részeként Sülysáp település teljes területén csatornafektetés történt. 2013 nyarán a gépi földmunka során emberi csontok kerültek elő. A múzeum munkatársai kiszállás után leletmentést végeztek. Az árokból egy ÉNy–DK-i tájolású, háton fekvő, nyújtott helyzetű felnőtt váza került elő, ami mellett egy vaskés feküdt. A csatornaárókban a váz környezetében nem került elő több lelet, így nem bizonyítható, hogy ez egy magányos sír, vagy egy nagyobb temető szélső sírja-e. A tájolása és a szegényes mellékletéből a pontos datálás nem állapítható meg, de nagy valószínűséggel a népvándorlás korban hantolhatták el.

FARKAS ZOLTÁN

210. Szada határa

(Pest megye) A

A Magyar–Szlovák DNA 800 gázszállító tranzit vezeték fektetési munkálatai során a múzeum munkatársai megelőző régészeti feltárásokat végeztek és a teljes nyomvonalon szakfelügyeletet biztosítottak.

Keserő-földek (KÖH 85841): A nyomvonal humuszolása során a községtől Ny-ra, a pusztaszentjakabi területtől É-ra levő szakaszon több folt jelent meg. A feltárást 2013 október–novemberében végeztük el, amely során 2 gödör és 1 földbe mélyített ház került elő. A legérdekesebb jelenség a ház kőből rakott kemencéje volt, mert az egészet törött malom- és őrlőkövekből rakták, illetve a platniján egy kézzel formált fazék töredékei feküdtek. Az objektumokból előkerült kevés leletanyag a késő avar korba sorolható.

Sződrákosi-patak partja (KÖH 85839): A nyomvonal humuszolása során a községtől Ny-ra, a Sződrákosi-patak Ny-i domboldalán levő szakaszon több folt jelent meg. A feltárást 2013 október–novemberében végeztük el, amely során 1 gödör, 1 árok és 1 földbe mélyített ház került elő. Az objektumokból előkerült kevés leletanyag a késő avar korba sorolható. A lelőhely a Keserő-földektől mintegy 300 m-re található, de a kettő között nem került elő jelenség a nyomvonalon, így külön településrészként értelmeztük.

FARKAS ZOLTÁN